МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ
Кафедра фінансового контролю та аудиту

Методичні рекомендації для проведення практичних занять з дисципліни «Контроль і аудит» для підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»

м. Тернопіль – ЗУНУ

2024

Методичні рекомендації для проведення практичних занять з дисципліни «Контроль і аудит» для підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» / Укладачі: д.е.н., професор Лучко М.Р., к.е.н., доцент Шестерняк М.М. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. 43 с.

У методичних рекомендаціях для проведення практичних занять відображено мету й завдання вивчення дисципліни, структуру залікового кредиту, програму й тематику практичних занять, перелік тем для самостійної роботи студентів, глосарій термінів, а також рекомендовані джерела інформації для вивчення дисципліни «Контроль і аудит».

Укладачі:

Михайло ЛУЧКО – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансового контролю та аудиту Західноукраїнського національного університету, сертифікований аудитор

Марія ШЕСТЕРНЯК – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансового контролю та аудиту Західноукраїнського національного університету

Рецензенти:

Зеновій-Михайло ЗАДОРОЖНИЙ – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету

Павло ІВАНЕЧКО – кандидат економічних наук, бухгалтер-експерт ТОВ «Тер Аудит»

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фінансового контролю та аудиту ЗУНУ, протокол № 9 від 12 квітня 2024 року

Copyright © Лучко М.Р., Шестерняк М.М., укладачі, 2024

ЗМІСТ

1. Мета й завдання вивчення дисципліни «Контроль і аудит»…….. 4
2. Програма навчальної дисципліни «Контроль і аудит»……... 6
3. Структура залікового кредиту дисципліни «Контроль і аудит»…… 10
4. Тематика практичних занять з дисципліни «Контроль і аудит»…… 12
5. Самостійна робота студентів…….. 20
6. Глосарій термінів з дисципліни «Контроль і аудит»…… 21
7. Рекомендовані джерела інформації…….. 37

1. Мета й завдання вивчення дисципліни «Контроль і аудит»

1.1. Мета вивчення дисципліни

Метою викладення дисципліни є вивчення суті контролю і аудиту, опанування теоретичними знаннями та практичними навичками організації і методики проведення контролю і аудиту, отримання навиків застосування на практиці сучасних форм й методів контролю, опанування організаційними та методологічними основами проведення аудиторської перевірки, створення аудиторської фірми, організації її діяльності та методики проведення аудиторських перевірок, а також супутніх послуг.

1.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Контроль і аудит» є:

– засвоїти методичні, теоретичні та практичні питання контролю і аудиту;

– уміти формулювати мету та завдання, знати об’єкти і суб’єкти контрольного процесу;

– набути навичок практичного використання спеціальних методик та технік проведення контролю;

– вивчити методологічні та методичні питання аудиторського дослідження фінансово-господарської діяльності господарюючих суб’єктів;

– знати принципи організації аудиторських перевірок;

– набути навичок практичного використання методів збору аудиторських доказів;

– визначати об’єкти перевірки; складати план і програму перевірки; відображати результати контролю та кваліфіковано складати аудиторські звіти (висновки) відповідно до Міжнародних стандартів аудиту.

1.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

– сформувати базові знання з теоретичних засад контролю і аудиту як функції управління;

– оволодіти знаннями законодавства України стосовно контролю у сфері господарської діяльності, навчитися мислити логічно, критично і науково аналізувати значимі проблеми нормативно-правового забезпечення системи органів державного фінансового контролю;

– застосовувати методики проведення аудиту й послуг з надання впевненості;

– ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб’єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів;

– здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування;

– здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.

1.4. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни «Контроль і аудит» доцільне після оволодіння студентами знаннями з таких дисциплін як «Нормативно-правове забезпечення підприємницької діяльності та обліку», «Бухгалтерський облік і оподаткування», «Звітність і фінансовий аналіз», «Податкові розрахунки і звітність», «Фінансовий облік», «Управлінський облік», цілеспрямованої роботи над вивченням законодавчих і нормативних актів, спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

1.5. Програмні результати навчання:

– розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств;

– визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності;

– володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств;

– знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах;

– розуміти теоретичні засади аудиту та вміти застосовувати його методи і процедури;

– розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

2. Програма навчальної дисципліни «Контроль і аудит»

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КОНТРОЛЮ І АУДИТУ

Тема 1. **Сутність контролю та аудиту як функції управління**

Правова основа контролю у сфері господарської діяльності. Організаційні форми контролю та їх класифікація. Передумови виникнення та суть контролю. Основні етапи розвитку економічного контролю та формування системи контролю в Україні в умовах ринкових відносин. Сутність аудиту і його місце в системі контролю. Основні етапи становлення і розвитку аудиту як науки та практичної діяльності.

Тема 2. **Методологія і методи контролю**

Метод та методичні прийоми контролю. Класифікація документів за якісними характеристиками. Техніка і способи перевірки документів. Вибірковий контроль господарських операцій. Техніка вилучення документів в контрольному процесі. Методичні прийоми документального контролю. Методичні прийоми фактичного контролю.

Тема 3. **Організаційні форми державного контролю, моделювання системи контролю**

Сутність, завдання та функції державного фінансового контролю в умовах ринкової економіки. Складові елементи системи державного фінансового контролю. Класифікація державного фінансового контролю: види, форми та методи. Органи державного фінансового контролю в Україні та їх класифікація. Становлення та розвиток Державної фіскальної служби в Україні, поділ на Державну податкову і Державну митну службу. Ліквідація Державної фіскальної служби та створення Бюро економічної безпеки України. Бюро економічної безпеки України: стратегічна мета, цілі, повноваження, завдання та структура. Правила професійної етики працівників Бюро економічної безпеки. Зарубіжний досвід вищих державних контролюючих органів. Формування моделей державного фінансового контролю у країнах ЄС. Міжнародна практика державного фінансового контролю.

Тема 4. **Організація та методика здійснення внутрішньогосподарського контролю та аудиту із застосуванням комп'ютерних технологій**

Внутрішній контроль та його необхідність в умовах ринкових відносин. Необхідність та сутність внутрішнього аудиту. Особливості організації та методики здійснення внутрішньогосподарського контролю в умовах функціонування комп'ютерної системи підприємства. Технічне, програмне,

математичне та інші види забезпечення необхідні для проведення внутрішньогосподарського контролю та аудиту. Особливості технології та послідовність процедур комп'ютерної обробки інформації. Сучасні інформаційні технології в аудиті.

Тема 5. **Регулювання аудиторської діяльності та її нормативно-правове забезпечення**

Правові основи регулювання аудиторської діяльності. Зміст Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»: його критична оцінка та напрямки вдосконалення. Структура і функції органів, які регулюють аудиторську діяльність в Україні. Особливості регулювання аудиторської діяльності в зарубіжних країнах.

Організаційно-правові форми підприємницької діяльності в аудиті. Сертифікація аудиторів в Україні. Звітність суб'єктів аудиторської діяльності.

Стандартизація аудиторської діяльності: зміст та класифікація міжнародних стандартів аудиту; суть загальних стандартів аудиту; характеристика робочих стандартів аудиту; склад та зміст стандартів звітності аудиту. Міжнародні і регіональні організації та їх участь у створенні і впроваджені міжнародних стандартів аудиту. Порядок розробки міжнародних стандартів аудиту. Внутрішньфірмові стандарти аудиту.

Тема 6. **Фундаментальні принципи професійної етики аудиторів**

Основні принципи аудиторської діяльності. Права, обов'язки і відповідальність аудиторів та господарюючих суб'єктів при проведенні аудиту. Правила професійної етики аудиторів та бухгалтерів: фундаментальні принципи Кодексу етики професійних бухгалтерів; етичні норми, які застосовуються до професійних бухгалтерів – практиків (аудиторів); норми етики професійних бухгалтерів в бізнесі (штатних професійних бухгалтерів).

Змістовий модуль 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ І АУДИТУ

Тема 7. **Організація виконання завдань з аудиту, огляду історичної фінансової звітності, інших завдань з надання впевненості та супутніх послуг**

Міжнародні стандарти завдань з огляду (МСЗО). Завдання з огляду історичної фінансової звітності. Огляд проміжної фінансової інформації, що виконується незалежним аудитором суб'єкта господарювання.

Тема 8. **Аудиторський ризик та суттєвість в аудиті**

Аудиторський ризик і його елементи. Власний (властивий) аудиторський ризик неефективності системи контролю. Ризик невиявлення помилок. Методика

визначення величини аудиторського ризику. Поняття та критерії оцінки суттєвості. Взаємозв'язок між суттєвістю і аудиторським ризиком.

Тема 9. **Оцінка системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту**

Сутність і структура системи внутрішнього контролю. Тестування політики, процедур та результатів внутрішнього контролю. Методика оцінки системи внутрішнього контролю. Оцінка ризику неефективності системи внутрішнього контролю. Повідомлення інформації управлінському персоналу бізнес-клієнта про недоліки внутрішнього контролю. Необхідність та сутність внутрішнього аудиту. Функції та завдання внутрішнього аудиту. Об'єкти і суб'єкти внутрішнього аудиту. Стандарти внутрішнього аудиту.

Тема 10. **Планування аудиту**

Планування роботи аудиторської фірми. Принципи та етапи планування аудиту. Розробка стратегії аудиту. Підготовка плану аудиторської перевірки фінансової звітності бізнес-клієнта. Особливості планування аудиту в умовах комп'ютерної обробки даних.

Тема 11. **Умови домовленостей про здійснення аудиту**

Порядок домовленості про проведення аудиту за МСА 210 «Узгодження умов завдань з аудиту». Порядок документообігу для досягнення угоди на проведення аудиту. Документальне оформлення двосторонньої згоди за умовами аудиту (лист-запит, лист-зобов'язання, договір). Зміст договору на проведення аудиту. Вартість аудиторських послуг.

Тема 12. **Аудиторські докази**

Поняття аудиторських доказів та їх види. Вимоги до аудиторських доказів. Джерела отримання аудиторських доказів. Процедури отримання аудиторських доказів.

Тема 13. **Робочі документи аудитора**

Суть, необхідність та характер аудиторської документації. Форма, зміст та обсяг аудиторської документації. Вимоги та рекомендації до складання аудиторської документації. Формування та зберігання остаточного аудиторського файлу.

Тема 14. **Аудиторський звіт та інші підсумкові документи аудитора**

Узагальнення та оцінка аудитором результатів аудиторської перевірки. Зміст і структура аудиторського висновку (аудиторського звіту або звіту незалежного

аудитора). Види аудиторських висновків (аудиторського звіту або звіту незалежного аудитора). Оцінка подій, які відбуваються після складання фінансової звітності підприємства та аудиторського висновку (аудиторського звіту або звіту незалежного аудитора). Письмова інформація аудитора керівництву підприє

3. Структура залікового кредиту дисципліни «Контроль і аудит»

(денна форма навчання)

	Кількість годин					
	Лекції	**Практичні заняття**	**Самостійна робота**	**ІРС**	**Тренінг, КПІЗ**	**Контрольні заходи**
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади контролю та аудиту						
Тема 1. Сутність контролю та аудиту як функції управління	4	2	4	1	7	Поточне опитування
Тема 2. Методологія і методи контролю	4	2	4			Поточне опитування
Тема 3. Організаційні форми державного контролю, моделювання системи контролю	6	6	4	1		Поточне опитування
Тема 4. Організація та методика здійснення внутрішньогосподарського контролю та аудиту із застосуванням комп'ютерних технологій	4	2	4			Поточне опитування
Тема 5. Регулювання аудиторської діяльності та її нормативно-правове забезпечення	4	4	4	1		Поточне опитування
Тема 6. Фундаментальні принципи професійної етики аудиторів	4	4	4			Поточне опитування
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти контролю та аудиту						
Тема 7. Організація виконання завдань з аудиту, огляду історичної фінансової звітності, інших завдань з надання впевненості та супутніх послуг	4	2	4	1	7	Поточне опитування
Тема 8. Аудиторський ризик та суттєвість в аудиті	4	4	4			Поточне опитування
Тема 9. Оцінка системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту	4	2	4			Поточне опитування
Тема 10. Планування аудиту	4	2	4			Поточне опитування
Тема 11. Умови домовленостей про здійснення аудиту	2	2	6			Поточне опитування
Тема 12. Аудиторські докази	4	2	6	1		Поточне опитування
Тема 13. Робочі документи аудитора	2	2	8			Поточне опитування
Тема 14. Аудиторський звіт та інші підсумкові документи аудитора	4	2	8	1		Поточне опитування
Разом	**54**	**38**	**68**	**6**	**14**	
Вид підсумкового контролю						**екзамен**

(заочна форма навчання)

	Кількість годин		
	Лекції	**Практичні заняття**	**Самостійна робота**
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади контролю та аудиту			
Тема 1. Сутність контролю та аудиту як функції управління	1	0,5	8
Тема 2. Методологія і методи контролю	0,5	0,25	10
Тема 3. Організаційні форми державного контролю, моделювання системи контролю	0,5	0,25	16
Тема 4. Організація та методика здійснення внутрішньогосподарського контролю та аудиту із застосуванням комп'ютерних технологій	1	0,25	10
Тема 5. Регулювання аудиторської діяльності та її нормативно-правове забезпечення	0,5	0,5	14
Тема 6. Фундаментальні принципи професійної етики аудиторів	0,5	0,25	10
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти контролю та аудиту			
Тема 7. Організація виконання завдань з аудиту, огляду історичної фінансової звітності, інших завдань з надання впевненості та супутніх послуг	0,5	0,25	14
Тема 8. Аудиторський ризик та суттєвість в аудиті	0,5	0,25	10
Тема 9. Оцінка системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту	0,5	0,25	10
Тема 10. Планування аудиту	0,5	0,25	16
Тема 11. Умови домовленостей про здійснення аудиту	0,5	0,25	10
Тема 12. Аудиторські докази	0,5	0,25	10
Тема 13. Робочі документи аудитора	0,5	0,25	14
Тема 14. Аудиторський звіт та інші підсумкові документи аудитора	0,5	0,25	16
Екзамен			
Разом	**8**	**4**	**168**
Вид підсумкового контролю	**екзамен**		

4. Тематика практичних занять з дисципліни «Контроль і аудит»

(денна форма навчання)

Практичне заняття № 1.

Тема: Сутність контролю та аудиту як функції управління

Мета: Вивчити теоретичні основи контролю та аудиту.

Питання для обговорення:

1. Правова основа контролю у сфері господарської діяльності.
2. Організаційні форми контролю та їх класифікація.
3. Передумови виникнення та суть контролю.
4. Основні етапи розвитку економічного контролю та формування системи контролю в Україні в умовах ринкових відносин.
5. Сутність аудиту і його місце в системі контролю.
6. Основні етапи становлення і розвитку аудиту як науки та практичної діяльності.

Практичне заняття № 2.

Тема: Методологія і методика контролю

Мета: Вивчити методи та методичні прийоми контролю. Вміти застосовувати методичні прийоми документального та фактичного контролю.

Питання для обговорення:

1. Метод та методичні прийоми контролю.
2. Класифікація документів за якісними характеристиками.
3. Техніка і способи перевірки документів.
4. Вибірковий контроль господарських операцій.
5. Техніка вилучення документів в контрольному процесі.
6. Методичні прийоми документального контролю.
7. Методичні прийоми фактичного контролю.

Практичне заняття № 3-5.

Тема: Організаційні форми державного контролю, моделювання системи контролю

Мета: Вивчити сутність, завдання, функції державного фінансового контролю в Україні та його складові елементи, а також зарубіжний досвід вищих державних контролюючих органів.

Питання для обговорення:

1. Сутність, завдання та функції державного фінансового контролю в умовах ринкової економіки.
2. Складові елементи системи державного фінансового контролю.
3. Класифікація державного фінансового контролю: види, форми та методи.
4. Органи державного фінансового контролю в Україні та їх класифікація.

5. Становлення та розвиток Державної фіскальної служби в Україні, поділ на Державну податкову і Державну митну службу. Ліквідація Державної фіскальної служби та створення Бюро економічної безпеки України.

6. Бюро економічної безпеки України: стратегічна мета, цілі, повноваження, завдання та структура.

7. Правила професійної етики працівників Бюро економічної безпеки.

8. Зарубіжний досвід вищих державних контролюючих органів:

а) формування моделей державного фінансового контролю у країнах ЄС;

б) міжнародна практика державного фінансового контролю.

Практичне заняття № 6-7

Тема: Організація та методика здійснення внутрішньогосподарського контролю та аудиту із застосуванням комп‘ютерних технологій

Мета: Вивчити сутність внутрішнього контролю та аудиту і оволодіти методикою застосування сучасних інформаційних технологій для проведення внутрішньогосподарського контролю та аудиту.

Питання для обговорення:

1. Внутрішній контроль та його необхідність в умовах ринкових відносин.

2. Необхідність та сутність внутрішнього аудиту.

3. Особливості організації та методики здійснення внутрішньогосподарського контролю в умовах функціонування комп‘ютерної системи підприємства.

4. Технічне, програмне, математичне та інші види забезпечення необхідні для проведення внутрішньогосподарського контролю та аудиту.

5. Особливості технології та послідовність процедур комп’ютерної обробки інформації.

6. Сучасні інформаційні технології в аудиті.

Практичне заняття № 7-8

Тема: Регулювання аудиторської діяльності та її нормативно-правове забезпечення

Мета: Вивчити правові основи регулювання аудиторської діяльності в Україні та в зарубіжних країнах.

Питання для обговорення:

1. Правові основи регулювання аудиторської діяльності.

2. Зміст Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»: його критична оцінка та напрями вдосконалення.

3. Структура і функції органів, які регулюють аудиторську діяльність в Україні.

4. Особливості регулювання аудиторської діяльності в зарубіжних

країнах.

Практичне заняття № 9-10

Тема: Фундаментальні принципи професійної етики аудиторів

Мета: Вивчити принципи аудиту та правила професійної етики аудиторів і бухгалтерів.

Питання для обговорення:

1. Основні принципи аудиторської діяльності.
2. Права, обов'язки і відповідальність аудиторів та господарюючих суб'єктів при проведенні аудиту.
3. Правила професійної етики аудиторів та бухгалтерів:

а) фундаментальні принципи кодексу етики професійних бухгалтерів;

б) етичні норми, які застосовуються до професійних бухгалтерів – практиків (аудиторів);

в) норми етики професійних бухгалтерів в бізнесі (штатних професійних бухгалтерів).

Практичне заняття № 11

Тема: Організація виконання завдань з аудиту, огляду історичної фінансової звітності, інших завдань з надання впевненості та супутніх послуг

Мета:. Вивчити зміст міжнародних стандартів завдань з огляду (МСЗО): історичної фінансової звітності та проміжної фінансової інформації.

Питання для обговорення:

1. Міжнародні стандарти завдань з огляду (МСЗО).
2. Завдання з огляду історичної фінансової звітності.
3. Огляд проміжної фінансової інформації, що виконується незалежним аудитором суб'єкта господарювання.

Практичне заняття № 12-13

Тема: Аудиторський ризик та суттєвість в аудиті

Мета: Вивчити елементи та засвоїти методику визначення величини аудиторського ризику, а також поняття і критерії оцінки суттєвості та її зв'язок з аудиторським ризиком.

Питання для обговорення:

1. Аудиторський ризик і його елементи.
2. Власний (властивий) аудиторський ризик неефективності системи контролю.
3. Ризик невиявлення помилок.
4. Методика визначення величини аудиторського ризику.
5. Поняття та критерії оцінки суттєвості.
6. Взаємозв'язок між суттєвістю і аудиторським ризиком.

Практичне заняття № 14

Тема: Оцінка системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту

Мета: Оволодіти методикою оцінки системи внутрішнього контролю та методичними прийомами внутрішнього аудиту.

Питання для обговорення:

1. Сутність і структура системи внутрішнього контролю.

2. Тестування політики, процедур та результатів внутрішнього контролю.

3. Методика оцінки системи внутрішнього контролю.

4. Оцінка ризику неефективності системи внутрішнього контролю.

5. Повідомлення інформації управлінському персоналу бізнес-клієнта про недоліки внутрішнього контролю.

6. Необхідність та сутність внутрішнього аудиту.

7. Функції та завдання внутрішнього аудиту.

8. Об'єкти і суб'єкти внутрішнього аудиту.

9. Стандарти внутрішнього аудиту.

Практичне заняття № 15

Тема: Планування аудиту

Мета: Засвоїти принципи, етапи розробки стратегії і плану аудиту.

Питання для обговорення:

1. Планування роботи аудиторської фірми.
2. Принципи та етапи планування аудиту.
3. Розробка стратегії аудиту.
4. Підготовка плану аудиторської перевірки фінансової звітності бізнес-клієнта.
5. Особливості планування аудиту в умовах комп'ютерної обробки даних.

Практичне заняття № 16

Тема: Умови домовленостей про здійснення аудиту

Мета: Вивчити порядок домовленості про проведення аудиту, документальне оформлення двосторонньої згоди на проведення аудиту та механізм регулювання взаємовідносин між аудиторською фірмою і клієнтом.

Питання для обговорення:

1. Порядок домовленості про проведення аудиту за МСА 210 «Узгодження умов завдань з аудиту».

2. Порядок документообігу для досягнення угоди на проведення аудиту.

3. Документальне оформлення двосторонньої згоди за умовами аудиту (лист-запит, лист-зобов'язання, договір).

4. Зміст договору на проведення аудиту.

5. Вартість аудиторських послуг.

Практичне заняття № 17

Тема: Аудиторські докази

Мета:. Оволодіти процедурами отримання аудиторських доказів.

Питання для обговорення:

1. Поняття аудиторських доказів та їх види.
2. Вимоги до аудиторських доказів.
3. Джерела отримання аудиторських доказів.
4. Процедури отримання аудиторських доказів.

Практичне заняття № 18

Тема: Робочі документи аудитора

Мета: Засвоїти порядок документального оформлення аудиторського процесу.

Питання для обговорення:

1. Суть, необхідність та характер аудиторської документації.
2. Форма, зміст та обсяг аудиторської документації.
3. Вимоги та рекомендації до складання аудиторської документації.
4. Формування та зберігання остаточного аудиторського файлу.

Практичне заняття № 19

Тема: Аудиторський звіт та інші підсумкові документи аудитора

Мета: Оволодіти знаннями з питань формування аудиторського висновку.

Питання для обговорення:

1. Узагальнення та оцінка аудитором результатів аудиторської перевірки.
2. Зміст і структура аудиторського висновку (аудиторського звіту або звіту незалежного аудитора).
3. Види аудиторських висновків (аудиторського звіту або звіту незалежного аудитора).
4. Оцінка подій, які відбуваються після складання фінансової звітності підприємства та аудиторського висновку (аудиторського звіту або звіту незалежного аудитора).
5. Письмова інформація аудитора керівництву підприємства за результатами аудиторської перевірки.

(заочна форма навчання)

Практичне заняття № 1

Тема: Теоретико-методологічні засади контролю і аудиту

Мета: Вивчити теоретичні основи контролю та аудиту. Вивчити методи та методичні прийоми контролю. Вміти застосовувати методичні прийоми документального та фактичного контролю. Вивчити сутність, завдання, функції державного фінансового контролю в Україні та його складові елементи, а також зарубіжний досвід вищих державних контролюючих органів**.** Вивчити сутність внутрішнього контролю та аудиту і оволодіти методикою застосування сучасних інформаційних технологій для проведення внутрішньогосподарського контролю та аудиту. Вивчити правові основи регулювання аудиторської діяльності в Україні та в зарубіжних країнах. Вивчити принципи аудиту та правилапрофесійної етики аудиторів і бухгалтерів.

Питання для обговорення:

1. Правова основа контролю у сфері господарської діяльності.
2. Організаційні форми контролю та їх класифікація.
3. Передумови виникнення та суть контролю.
4. Основні етапи розвитку економічного контролю та формування системи контролю в Україні в умовахринкових відносин.
5. Сутність аудиту і йогомісце в системі контролю.
6. Основні етапи становлення і розвитку аудиту як науки та практичної діяльності.
7. Метод та методичні прийоми контролю.
8. Класифікація документів за якісними характеристиками.
9. Техніка і способи перевірки документів.
10. Вибірковий контроль господарських операцій**.**
11. Техніка вилучення документів в контрольному процесі.
12. Методичні прийоми документального та фактичного контролю
13. Сутність, завдання та функції державного фінансового контролю в умовах ринкової економіки.
14. Органи державного фінансового контролю в Україні та їх класифікація.
15. Бюро економічної безпеки України: стратегічна мета, цілі, повноваження, завдання та структура.
16. Внутрішній контроль та його необхідність в умовах ринкових відносин.
17. Сучасні інформаційні технології в аудиті.
18. Правові основи регулювання аудиторської діяльності.

19. Права, обов’язки і відповідальність аудиторів та господарюючих суб’єктів при проведенні аудиту.

20. Правила професійної етики аудиторів та бухгалтерів.

Практичне заняття № 2

Тема: Практичні аспекти контролю і аудиту

Мета: Вивчити зміст міжнародних стандартів завдань з огляду (МСЗО): історичної фінансової звітності та проміжної фінансової інформації**.** Вивчити елементи та засвоїти методику визначення величини аудиторського ризику, а також поняття і критерії оцінки суттєвості та її зв'язок з аудиторським ризиком. Оволодіти методикою оцінки системи внутрішнього контролю та методичними прийомами внутрішнього аудиту. Засвоїти принципи, етапи розробки стратегії і плану аудиту. Вивчити порядок домовленості про проведення аудиту, документальне оформлення двосторонньої згоди на проведення аудиту та механізм регулювання взаємовідносин між аудиторською фірмою і клієнтом. Оволодіти процедурами отримання аудиторських доказів. Засвоїти порядок документального оформлення аудиторського процесу. Оволодіти знаннями з питань формування аудиторського висновку.

Питання для обговорення:

1. Міжнародні стандарти завдань з огляду (МСЗО).
2. Завдання з огляду історичної фінансової звітності.
3. Огляд проміжної фінансової інформації, що виконується незалежним аудитором суб’єкта господарювання.
4. Аудиторський ризик і його елементи.
5. Методика визначення величини аудиторського ризику.
6. Поняття та критерії оцінки суттєвості.
7. Тестування політики, процедур та результатів внутрішнього контролю.
8. Методика оцінки системи внутрішнього контролю.
9. Оцінка ризику неефективності системи внутрішнього контролю.
10. Повідомлення інформації управлінському персоналу бізнес-клієнта про недоліки внутрішнього контролю.
11. Планування роботи аудиторської фірми.
12. Розробка стратегії аудиту.
13. Підготовка плану аудиторської перевірки фінансової звітності бізнес-клієнта.
14. Порядок домовленості про проведення аудиту за МСА 210 «Узгодження умов завдань з аудиту».
15. Порядок документообігу для досягнення угоди на проведення аудиту.

16. Документальне оформлення двосторонньої згоди за умовами аудиту (лист-запит, лист-зобов’язання, договір).

17. Процедури отримання аудиторських доказів.

18. Узагальнення та оцінка аудитором результатів аудиторської перевірки.

5. Самостійна робота студентів

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Контроль і аудит» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацюванні законодавчих та нормативно-правових актів з питань контролю і аудиту, навчальної та наукової фахової літератури.

№ п/п	Тематика
1.	Законодавче підґрунтя здійснення державного фінансового контролю.
2.	Державний фінансовий контроль в управлінській діяльності держави.
3.	Напрями вдосконалення координації діяльності органів державного фінансового контролю в Україні.
4.	Завдання та повноваження Рахункової палати Верховної Ради України.
5.	Організація та порядок проведення державного фінансового контролю (аудиту) Рахунковою палато.
6.	Аудит як самостійна професія та галузь економічної науки.
7.	Перелік суб'єктів обов'язкового аудиту та критерії, за якими залучаються аудиторські фірми до проведення аудиту фінансової звітності деяких суб'єктів господарювання державного сектору економіки.
8.	Місія аудиту в сучасному суспільстві.
9.	Організація аудиту за кордоном та в Україні.
10.	Аудиторська палата України (АПУ).
11.	Національні професійні організації аудиторів та їх участь в управлінні аудиторською діяльністю в Україні.
12.	Атестація аудиторів в Україні.
13.	Підвищення кваліфікації сертифікованих аудиторів України.
14.	Характеристика Порядку ведення Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності.
15.	Міжнародні та регіональні професійні організації бухгалтерів і аудиторів.
16.	Нормативні документи Європейського Союзу (Директиви Європейського парламенту та Ради Європи)
17.	Створення аудиторських фірм.
18.	Внутрішньофірмове управління аудиторською діяльністю.
19.	Організація роботи аудиторів і їх оплата.
20.	Конфіденційність в аудиторській діяльності.

6. Глосарій термінів з дисципліни «Контроль і аудит»

Аналіз – це прийом дослідження, який включає вивчення предмета уявним або практичним розчленуванням його на складові об'єкти.

Аналітична (нормативна) перевірка – встановлення законності господарських операцій шляхом порівняння з діючими нормами, лімітами, планами або кошторисами і визначення економії чи перевитрат.

Аналітичне угрупування – сукупність прийомів статистичних угруповань за однорідністю ознак контрольованих об'єктів і виявлених недоліків. Використовується при складанні таблиць, що містять аналіз факторів, які негативно впливають на використання плану випуску і реалізації продукції, виникнення браку виробів; розрахунок природничого збитку товарно-матеріальних цінностей; аналіз факторів збитковості окремих видів продукції і т. п.

Аналітичні процедури (Analytical procedures) – оцінки фінансової інформації, зроблені на основі аналізу очікуваних взаємозв'язків між фінансовими та нефінансовими даними. Аналітичні процедури також охоплюють вивчення таких виявлених відхилень або взаємозв'язків, які не узгоджуються з іншою доречною інформацією, або відрізняються від очікуваних величин на значні суми.

Аномалія (Anomaly) – викривлення або відхилення, яке очевидно не є репрезентативним для викривлень або відхилень у генеральній сукупності.

Аудит – це: 1) форма контролю, що є незалежною експертизою фінансового стану суб'єкта господарювання, підтвердження записів у бухгалтерських документах, правильності складання звітних форм; 2) перевірка публічної фінансової звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації про фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти та відповідності чинному законодавству.

Аудит групи (Group audit) – аудит фінансової звітності групи.

Аудитор (Auditor) – термін «аудитор» вживається для зазначення особи чи осіб, що проводять аудит, як правило, партнера із завдання або інших членів команди із завдання або, якщо це застосовано, фірми. У разі, якщо МСА прямо передбачають, що вимога або відповідальність покладається на партнера із завдання, вживають термін «партнер із завдання», а не «аудитор». Щодо державного сектору терміни «партнер із завдання» та «фірма» слід розуміти як посилання на їх еквіваленти, де це є доречним.

Аудитор компонента (Component auditor) – аудитор, який на замовлення команди із завдання для групи виконує роботу щодо фінансової інформації компонента для цілей аудиту групи.

Аудитор користувача (User auditor) – аудитор, який проводить аудити та звітує про фінансову звітність суб'єкта господарювання – користувача послуг.

Аудитор користувача (в контексті МСЗНВ 3402) (User auditor (in the context of ISAE 3402)) – аудитор, який проводить аудити та звітує про фінансову звітність суб'єкта господарювання – користувача послуг.

Аудитор організації, що надає послуги (Service auditor) – аудитор, який за замовленням організації, що надає послуги, надає звіт з надання впевненості щодо заходів контролю в цій організації.

Аудитор організації, що надає послуги (в контексті МСЗНВ 3402) (Service auditor (in the context of ISAE 3402)) – практикуючий фахівець, який за замовленням організації, що надає послуги, надає звіт з надання впевненості щодо заходів контролю в організації, що надає послуги.

Аудиторська вибірка (вибірка) (Audit sampling (sampling)) – застосування аудиторських процедур до менш як 100% елементів генеральної сукупності, яка підлягає аудиту, в такий спосіб, що всі відібрані елементи мають шанс бути відібраними з метою надання аудитору належної основи, на підставі якої формуються висновки щодо всієї генеральної сукупності.

Аудиторська документація (Audit documentation) – записи виконаних аудиторських процедур, відповідних отриманих аудиторських доказів та висновків, яких дійшов аудитор (іноді також вживають такі терміни, як «робочі документи» або «робоча документація»).

Аудиторський ризик (Audit risk) – ризик того, що аудитор висловить невідповідну аудиторську думку в разі, якщо фінансова звітність суттєво викривлена. Аудиторський ризик є функцією ризиків суттєвого викривлення та ризику невиявлення.

Аудиторський файл (Audit file) – одна чи кілька папок або інших носіїв інформації у фізичній чи електронній формі, що містять записи, які становлять аудиторську документацію для конкретного завдання.

Аудиторські докази (Audit evidence) – інформація, яку використовує аудитор при формуванні висновків, на яких ґрунтується думка аудитора. До складу аудиторських доказів належить як інформація, що міститься в бухгалтерських записах, які є основою для фінансової звітності, так і інша інформація.

Балансомісяць – це один місяць в ревізуємому періоді, який підтверджується складанням бухгалтерського балансу, наприклад, з 1 лютого по 1 грудня – 10 балансомісяців.

Безпосередня допомога (Direct assistance) – залучення внутрішніх аудиторів для виконання аудиторських процедур під керівництвом, наглядом і контролем зовнішнього аудитора.

Бізнес-ризик (Business risk) – ризик, що є наслідком значущих умов, подій, обставин, діяльності або бездіяльності, які можуть негативно впливати на здатність суб'єкта господарювання досягти своїх цілей та реалізувати стратегії, або наслідком встановлення невідповідних цілей і стратегій.

Бухгалтер-ревізор – посадова особа внутрішньовідомчого фінансового контролю. На нього покладено проведення документальної ревізії господарсько-фінансової діяльності підприємств. Не будучи професійними контролерами, виконуючи функції з проведення ревізій і перевірок, вони кваліфіковано оцінюють ревізійну роботу, вважаючи професію ревізора досить складною і відповідальною.

Бухгалтерські записи (Accounting records) – записи початкових бухгалтерських проводок та підтвердних первинних документів (таких, як чеки та записи електронних платежів; рахунки-фактури; контракти; Головна книга та облікові регістри, записи в журналах та інші коригування фінансової звітності, не відображені в звичайних журналах проводок; та такі записи, як робочі таблиці і розрахунки (в тому числі електронні таблиці), що підтверджують розподіл витрат, розрахунки, звірки й розкриття інформації.

Бюджетний контроль – сукупність заходів, які здійснюють державні органи і які пов'язані з перевіркою законності, доцільності і ефективності утворення, розподілу і використання грошових фондів держави і місцевих органів самоврядування.

Валютний контроль – нагляд державних органів за дотриманням законодавства при здійсненні валютних операцій.

Вибіркова перевірка – полягає в тому, що ревізор за певною схемою відбирає частину документів для їх вивчення.

Викривлення (Misstatement) – розбіжність між сумою, класифікацією, поданням або розкриттям статті у фінансовому звіті та сумою, класифікацією, поданням або розкриттям інформації, які вимагаються для цієї статті відповідно до застосовної концептуальної основи фінансового звітування. Викривлення можуть виникати внаслідок помилки або шахрайства. Коли аудитор висловлює думку, чи фінансова звітність подана достовірно, в усіх суттєвих аспектах, або надає правдиву та неупереджену інформацію, викривлення також включають коригування сум, класифікацій, подання або розкриття інформації, які, за судженням аудитора, є необхідними для того, щоб фінансова звітність була подана достовірно, в усіх суттєвих аспектах, або для того, щоб вона надавала правдиву й неупереджену інформацію.

Відповідальна сторона (Responsible party) – сторона (або сторони), яка несе відповідальність за предмет перевірки.

Відповідальний за перевірку контролю якості завдання (Engagement quality control reviewer) – партнер, інша особа у фірмі, зовнішня особа з належною кваліфікацією або група, що складається з таких осіб, жодна з яких не є членом команди із завдання, та володіє достатнім і відповідним досвідом та повноваженнями об'єктивно оцінювати значні судження, які висловила команда із завдання, а також висновки, яких вона дійшла під час формулювання звіту.

Відповідні етичні вимоги (Relevant ethical requirements) – етичні вимоги, які поширюються на команду із завдання та відповідального за перевірку контролю якості завдання і які зазвичай складаються з частин А і Б Кодексу етики професійних бухгалтерів Ради з Міжнародних стандартів етики професійних бухгалтерів (Кодекс РМСЕПБ) і національних вимог, які є більш суворими. В контексті МСЗО 2400 (переглянутий) відповідні етичні вимоги визначаються як етичні вимоги, які поширюються на команду із завдання під час виконання завдань з огляду. Ці вимоги зазвичай складаються з частин А і Б Кодексу етики професійних бухгалтерів Ради з Міжнародних стандартів етики професійних бухгалтерів (Кодекс РМСЕПБ) і національних вимог, які є більш суворими. В контексті МССП 4410 (переглянутий) відповідні етичні вимоги визначаються як такі, що поширюються на команду із завдання під час виконання завдань з підготовки інформації. Ці вимоги зазвичай складаються з частин А і Б Кодексу етики професійних бухгалтерів Ради з Міжнародних стандартів етики професійних бухгалтерів (Кодекс РМСЕПБ) (за винятком розділу 290 «Незалежність: завдання з аудиту та огляду» та розділу 291 «Незалежність: інші завдання з надання впевненості» частини Б) і національних вимог, які є більш суворими.

Власні методичні прийоми контролю – це специфічні прийоми, вироблені практикою на основі досягнень економічної науки. Формуються вони залежно від цільової функції науки та загальнонаукових методів. Власні методичні прийоми контролю можна об'єднати в такі групи: 1) прийоми документального контролю; 2) прийоми фактичного контролю; 3) розрахунково-аналітичні прийоми; 4) способи узагальнення і реалізації результатів контролю.

Внутрішні аудитори (Internal auditors) – фізичні особи, обов'язком яких є виконання функцій внутрішнього аудиту. Внутрішні аудитори можуть працювати у підрозділі внутрішнього аудиту або в аналогічному підрозділі.

Внутрішній контроль – процес, який здійснює орган управління організації.

Внутрішній контроль (Internal control) – процес, розроблений, запроваджений і підтримуваний тими, кого наділено найвищими повноваженнями, управлінським персоналом, а також іншими працівниками,

для забезпечення достатньої впевненості щодо досягнення цілей суб'єкта господарювання стосовно достовірності фінансового звітування, ефективності та результативності діяльності, а також дотримання застосовних законів і нормативних актів. Термін «заходи контролю» стосується кожного окремого аспекту одного чи кількох компонентів системи внутрішнього контролю.

Господарський контроль являє собою систематизовану діяльність керівництва підприємства, спрямовану на діагностування відповідності фактичної поведінки будь-якого об'єкта контролю та його елементів запланованій (передбаченій, програмованій, прогнозованій) меті, яка виражається у кількісних і якісних показниках господарської діяльності.

Господарський спір – це спосіб виявлення дотримання законності й забезпечення законних прав у господарських взаємовідносинах підприємств.

Дата затвердження фінансової звітності (Date of approval of the financial statements) – дата, на яку всі звіти, що входять до складу фінансової звітності, включаючи відповідні примітки, були складені, а особи, наділені визнаними повноваженнями, підтвердили, що вони несуть відповідальність за цю фінансову звітність.

Дата звіту (стосовно контролю якості) (Date of report (in relation to quality control)) – дата, яку обрав практикуючий фахівець для датування звіту.

Дата звіту аудитора (Date of the auditor's report) – дата, обрана аудитором для датування звіту щодо фінансової звітності відповідно до МСА.

Дата оприлюднення фінансової звітності (Date the financial statements are issued) – дата, коли звіт аудитора і фінансова звітність, яка підлягала аудиту, стали доступними третім сторонам.

Дата фінансової звітності (Date of the financial statements) – дата, на яку припадає кінець останнього періоду, який охоплює фінансова звітність.

Державний контроль – це: 1) нагляд з боку уповноважених державних органів; 2) одна з форм здійснення державної влади, що забезпечує дотримання законів і інших правових актів, що видаються органами держави.

Державний сектор (Public sector) – органи державного управління, регіональні органи самоврядування (наприклад, штатів, провінцій, територій), місцеві органи самоврядування (наприклад, міські, селищні) і відповідні державні установи (наприклад, агенції, ради, комісії та підприємства).

Державний фінансовий аудит є різновидом державного фінансового контролю і полягає у перевірці й аналізі органом державного фінансового контролю фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності

фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю. Результати державного фінансового аудиту та їх оцінки викладаються у звіті.

Державний фінансовий когонтроль – система дій державних органів, обов'язками яких є виявляти порушення управління державними фінансовими ресурсами.

Діяльність внутрішнього аудиту (Internal audit function) – діяльність суб'єкта господарювання, пов'язана з наданням впевненості та консультуванням, яка призначена для оцінки й поліпшення ефективності процесів корпоративного управління, а також управління ризиками та внутрішнього контролю суб'єкта господарювання.

Доброякісний документ – документ, що відповідає вимогам Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, складений за затвердженою формою, у якому заповнені всі необхідні реквізити і в якому правильно відображено виконану господарську операцію.

Додаткова інформація (Supplementary information) – інформація, яка подається разом із фінансовою звітністю і яка не вимагається відповідно до застосовної концептуальної основи фінансового звітування, використаної для складання фінансової звітності; як правило, вона подається або в додаткових таблицях, або в додаткових примітках.

Додаткові заходи контролю суб'єкта господарювання – користувача (Complementary user entity controls) – заходи контролю, які, як припускає організація, що надає послуги, будуть застосовані суб'єктами господарювання – користувачами та, якщо це необхідно для досягнення цілей контролю, визначаються в описі їхньої системи.

Докази (Evidence) – інформація, яку використовує практикуючий фахівець, щоб дійти висновку. Докази складаються з інформації, що міститься у відповідних інформаційних системах (якщо вони є), а також з іншої інформації.

Документ – від лат. «documentum» – свідоцтво.

Документальний контроль – вивчення бухгалтерських документів, записів в облікових регістрах, показників звітів і балансів, статистичних та оперативних матеріалів; перевірка, при якій зміст об'єкта, що перевіряється, і його відповідність регламентованому значенню визначаються на підставі даних, що містяться в документах (первинних і зведених).

Документація із завдання (Engagement documentation) – запис виконаної роботи, отриманих результатів і висновків, яких дійшов практикуючий фахівець (іноді вживають такі терміни, як «робочі документи» або «робоча документація»).

Допінг контроль – перевірка, спрямована виявити уживання спортсменом допінгу.

Допустима норма відхилення (Tolerable rate of deviation) – визначена аудитором норма відхилення від установлених процедур внутрішнього контролю, враховуючи яку аудитор намагається отримати належний рівень впевненості в тому, що фактичний показник відхилення у генеральній сукупності не перевищує норму відхилення, яку він встановив.

Допустиме викривлення (Tolerable misstatement) – визначена аудитором сума в грошовому вираженні, враховуючи яку аудитор прагне отримати належний рівень впевненості в тому, що фактичне викривлення у сукупності не перевищує суму в грошовому вираженні, яку він встановив.

Досвідчений аудитор (Experienced auditor) – особа (незалежно від того, чи працює вона на фірмі чи є сторонньою для неї), яка має практичний досвід з аудиту та належне розуміння: процесів аудиту; МСА та застосовних законодавчих і нормативних вимог; бізнес-середовища, в якому функціонує суб'єкт господарювання; питань аудиту та фінансової звітності, що стосуються галузі суб'єкта господарювання.

Досліджувати (Investigate) – робити запити для вирішення питань, які виникають внаслідок інших процедур.

Достатність (аудиторських доказів) (Sufficiency (of audit evidence)) – міра кількості аудиторських доказів. На потрібну кількість аудиторських доказів впливають оцінювання аудитором ризиків суттєвого викривлення та якість таких аудиторських доказів.

Дотримання встановлених норм (комплаєнс-контроль) – внутрішній контроль за відповідністю законодавству діяльності кредитної організації на фінансових ринках.

Економічна перевірка означає визначення доцільності господарських операцій шляхом з'ясування, яку економічну вигоду, користь вони дають, чи було при цьому складено економічно обгрунтовані розрахунки і які кінцеві результати.

Економічний контроль – 1) це система конкретних заходів, спрямованих на раціональне господарювання підприємств з різними формами власності в умовах ринкових відносин; 2) сукупність економічних відносин, які виникають у системі взаємодії та управління продуктивними силами і виробничими процесами.

Експеримент – науково поставлений дослід відповідно до мети фінансового контролю для перевірки результатів планових або виконаних процесів.

Експертизи різних видів – прийоми експертних оцінок, застосовані технологічними, бухгалтерськими, криміналістичними й іншими експертизами при дослідженні спеціальних питань, що мають взаємозв'язок з фінансовим контролем.

Загальна стратегія аудиту (Overall audit strategy) – стратегія, яка встановлює обсяг, час і напрям аудиту та є основою для розробки більш детального плану проведення аудиту.

Загальні заходи контролю IT (General IT controls) – політики і процедури, які пов'язані з багатьма прикладними програмами та підтримують ефективне функціонування заходів контролю за прикладними програмами, забезпечують безперервне належне функціонування інформаційних систем. Загальні заходи контролю IT, як правило, містять заходи контролю щодо: центру обробки даних і роботи мережі; придбання, заміни та технічного обслуговування системного програмного забезпечення; безпеки доступу; придбання, розробки і технічного обслуговування прикладних програм.

Загальнонаукові методичні прийоми – це індукція, дедукція, аналіз, синтез, аналогія, моделювання, абстрагування, конкретизація та інші.

Запит (Inquiry) – передбачає запит інформації (як фінансової, так і нефінансової) в обізнаних осіб як усередині суб'єкта господарювання, так і поза його межами.

Засоби контрольно-ревізійної діяльності – це інформаційно-законодавча база, яка забезпечує досягнення необхідного результату контрольно-ревізійної діяльності..

Заходи контролю (Control activities) – політики та процедури, що допомагають забезпечити виконання вказівок управлінського персоналу. Заходи контролю є компонентом внутрішнього контролю.

Інвентаризація – перевірка наявності та стану об'єкта контролю, що здійснюється шляхом спостереження, вимірювання, реєстрації та порівняння отриманих даних.

Інспектування здійснюється органом державного фінансового контролю у формі ревізії та полягає у документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності підконтрольної установи, яка повинна забезпечувати виявлення наявних фактів порушення законодавства, встановлення винних у їх допущенні посадових і матеріально відповідальних осіб. Результати ревізії викладаються в акті.

Інтелектуальна підробка – це складання і видача документа, правильно оформленого з формального боку, але такого, що містить свідомо неправдиві дані.

Кодекс етики – це задекларована в принципах система моральних цінностей, які поділяються всіма посадовцями органів державного фінансового контролю і щодо яких ними добровільно взяті зобов'язання на їх дотримання у професійній діяльності.

Комбінована перевірка – дослідження документів поєднує хронологічний і систематизований способи, тобто ряд документів перевіряється в порядку їх підшивки, а інші – за економічно однорідними операціями.

Конституційний контроль – вид правоохоронної діяльності, що полягає у перевірці відповідності законів і підзаконних нормативних актів конституції держави.

Контролер – це особа, яка здійснює контроль за різними напрямами економічної діяльності.

Контроль – це: 1) системна сукупність процесів за допомогою яких забезпечується спостереження за керованим об'єктом з метою виявлення відхилень від встановлених параметрів і вжиття заходів з усунення та ліквідації негативних явищ; 2) функція системи управління суспільними процесами.

Контрольний процес являє собою послідовність певних дій працівника контрольної служби щодо виявлення окремих негативних фактів, та визначення на їх основі тенденцій поведінки об'єкта контролю.

Критерії (Criteria) – контрольні показники, які використовуються для оцінки або визначення основного предмета перевірки. «Застосовні критерії» – критерії, які використовуються для конкретного завдання.

Лічильна перевірка звітності є сукупністю спеціальних прийомів контролю її достовірності.

Матеріальна шкода – це зменшення майнових чи немайнових благ, що охороняються законом та мають певну економічну цінність і виражаються в грошовому вимірнику.

Матеріальна підробка – зміна змісту оригіналу документа шляхом підчисток, виправлень, дописок, відмітки заднім числом та інших способів (наприклад, чек з підробленим підписом, платіжна відомість з підробленою розпискою про отримання по ній грошей тощо).

Мета ревізії – виявлення фактів господарських і фінансових порушень, розкрадань, безгосподарності і марнотратства, встановлення причин і умов, що сприяють порушенням, встановлення винних осіб, застосування заходів щодо відшкодування нанесеної шкоди, внесення пропозицій щодо усунення недоліків і порушень, прийняття заходів щодо притягнення до відповідальності винних осіб.

Метод контролю – це: 1) система інтелектуальних (розумових) здібностей і практичного втілення їх у певні дії (процедури) з метою отримання знань про

властивості, відношення, міру, рух, зв'язки окремих речей, явищ і процесів; 2) сукупність прийомів і способів дослідження господарських процесів, фактичної наявності та руху майна в процесі розширеного відтворення, а також виробничих відносин, які при цьому виникають.

Митний контроль – сукупність заходів, що здійснюють митні органи з метою забезпечити дотримання митного законодавства.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (International Financial Reporting Standards) – Міжнародні стандарти фінансового звітування, видані Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Модифікована думка (Modified opinion) – думка із застереженням, негативна думка або відмова від висловлення думки.

Моніторинг (стосовно контролю якості) (Monitoring (in relation to quality control)) – процес, що включає постійний розгляд та оцінку системи контролю якості фірми, в тому числі періодичну перевірку обраних завершених завдань, призначений для надання фірмі достатньої впевненості в тому, що її система контролю якості функціонує ефективно.

Моніторинг заходів контролю (Monitoring of controls) – процес, призначений оцінити ефективність діяльності системи внутрішнього контролю в часі. Він охоплює постійну оцінку побудови і функціонування заходів контролю та застосування необхідних коригуючих заходів, модифікованих відповідно до змін в умовах. Моніторинг заходів контролю є компонентом внутрішнього контролю.

Моральна шкода – це втрати немайнового характеру внаслідок моральних чи фізичних страждань, або інших негативних явищ, що були причинені фізичній чи юридичній особі незаконними діями або бездіяльністю інших осіб.

Невизначеність (Uncertainty) – ситуація, результат якої залежить від майбутніх дій або подій, які суб'єкт господарювання безпосередньо не контролює, але які можуть вплинути на фінансову звітність.

Невідповідність (Inconsistency) – інша інформація, що суперечить інформації, яка міститься у фінансовій звітності, яка підлягала аудиту. Суттєва невідповідність може викликати сумніви щодо аудиторських висновків, зроблених виходячи з раніше отриманих аудиторських доказів, та, можливо, щодо основи думки аудитора про фінансову звітність.

Недоброякісний документ – документ, який не відповідає переліченим вище вимогам доброякісного документа та відображає здійснену операцію у перекрученому вигляді і містить фальшиві факти.

Недолік внутрішнього контролю (Deficiency in internal control) – ситуація, при якій: а) засіб контролю розроблений, упроваджений або функціонує в такий спосіб, що не забезпечує своєчасного запобігання викривленням, або

виявлення та виправлення викривлень у фінансовій звітності; б) відсутній засіб контролю, необхідний для своєчасного запобігання викривленням, або для виявлення й виправлення викривлень у фінансовій звітності.

Незалежний контроль – контроль незалежних аудиторів та аудиторських фірм, які перевіряють стан обліку діяльності суб'єктів господарювання, відповідність звітності даним обліку, правильність утворення прибутку і своєчасність розрахунків з державним бюджетом, а також розподіл прибутку по акціях, розмірові внесеного капіталу й інших джерелах, передбачених статутними документами і фінансовим планом певного підприємства.

Незалежність[1] *(Independence)* включає: а) незалежність мислення – спрямованість мислення, що дає змогу висловити думку без будь-якого впливу, що може поставити під загрозу професійне судження, та діяти чесно і проявляти об'єктивність та професійний скептицизм; б) незалежність поведінки – уникнення фактів та обставин настільки суттєвих, що розсудлива і поінформована третя сторона, яка має всю відповідну інформацію, у тому числі щодо вжитих застережних заходів, обґрунтовано дійшла б висновку, що чесність, об'єктивність чи професійний скептицизм фірми або члена команди з надання впевненості були поставлені під загрозу.

Немодифікована думка (Unmodified opinion) – думка, висловлена аудитором, якщо він дійшов висновку про те, що фінансова звітність складена в усіх суттєвих аспектах відповідно до застосовної концептуальної основи фінансового звітування.

Неузгодженість (Exception) – відповідь, яка засвідчує відмінність між інформацією, на яку був запит або яка міститься у записах суб'єкта господарювання, та інформацією, наданою стороною, що її підтверджує.

Об'єктами контролю виступають особи, предмети чи процеси, а також стан справ – на які націлено процес контролю. Іншими словами, *об'єкт* – це те, що підлягає контролю.

Об'єктами господарського контролю у широкому розумінні є юридичні й фізичні особи, діяльність яких пов'язана з використанням суспільної власності.

Об'єктами ревізії є окремі господарські факти і операції, що формують господарські процеси, вся сукупність яких є господарською діяльністю певного суб'єкта.

Обстеження – ознайомлення зі станом підконтрольного об'єкта на місці, зокрема, зі станом складського господарства, використанням виробничих потужностей, охороною праці й технікою безпеки.

[1] *Як визначено в Кодексі етики професійних бухгалтерів РМСЕПБ.*

Обсяг ревізії – це трудомісткість контрольно-ревізійних дій, яка вимірюється товарооборотом, виробництвом, кількістю підприємств, кількістю справ (папок) документів тощо.

Огляд (щодо контролю якості) (Review (in relation to quality control)) – оцінка якості виконаної роботи та висновків, яких дійшли інші особи.

Опублікована фінансова інформація (Published financial information) – загальнодоступна фінансова інформація суб'єкта господарювання або об'єкта придбання чи об'єкта вибуття.

Основний предмет перевірки (Underlying subject matter) – процес, який вимірюють або оцінюють, застосовуючи певні критерії.

Перевірка державних закупівель полягає у документальному та фактичному аналізі дотримання підконтрольними установами законодавства про державні закупівлі та проводиться органом державного фінансового контролю на всіх стадіях державних закупівель. Результати перевірки державних закупівель викладаються в акті.

Періодичний контроль – це перевірка за визначений звітний період за даними планів, кошторисів, норм і нормативів, первинних документів, звітів, записами в облікових регістрах й інших джерелах. Задача такої перевірки – установити, чи дотримуються вимоги податкового законодавства, чи сплачуються вчасно і повною мірою податки, а також розкрити порушення і вжити заходів до їх усунення.

План ревізії – це документ, в якому вказується перелік контрольно-ревізійних робіт, які необхідно виконати, кількість часу, спосіб ревізії, дата початку і закінчення конкретної роботи та виконавці.

Планова виїзна ревізія – це ревізія у підконтрольних установах, яка передбачена у плані роботи органу державного фінансового контролю і проводиться за місцезнаходженням такої юридичної особи чи за місцем розташування об'єкта права власності, стосовно якого проводиться така планова виїзна ревізія. Проводять таку ревізію не частіше одного разу на рік. Тривалість планової виїзної ревізії не повинна перевищувати 30 робочих днів.

Позапланова виїзна ревізія – це ревізія, яка не передбачена в планах роботи органу державного фінансового контролю і проводиться за наявності хоча б однієї з обставин: скасування результатів відповідної ревізії; потреба у перевірці відомостей; проводиться реорганізація або ліквідація підконтрольної установи; у разі надходження доручень щодо проведення ревізій від вищестоящих органів державної влади; у разі, коли вищестоящий орган державного фінансового контролю перевіряє складені акти ревізій нищестоящого органу державного фінансового контролю. Позапланова ревізія

не може проводитися частіше одного разу на квартал. Тривалість позапланової виїзної ревізії не повинна перевищувати 15 робочих днів.

Помилка (Error) – ненавмисне викривлення у фінансовій звітності, включаючи пропуск суми або розкриття інформації.

Пояснення в ревізії – це письмовий документ конкретної особи, що складений у підтвердження певного факту. У поясненні повинно бути зазначено: чому особа діяла таким чином; які були причини такого вчинку; за чиєю ініціативою це відбувалось

Предмет контролю – це набір запитань і критеріїв, згідно яких організовують контроль.

Предметом господарського контролю є : 1) процеси виробництва, розподілу, обміну і споживання суспільно необхідного продукту, а також власність як матеріальна основа всіх цих стадій матеріального виробництва; 2) у більш конкретному значенні є господарські й фінансові операції та процеси суб'єктів господарювання, які розглядаються з погляду законності, достовірності, доцільності й економічної ефективності, збереження власності, правильності формування й використання власного капіталу.

Прогнозна фінансова інформація (Prospective financial information) – фінансова інформація, що ґрунтується на припущеннях про події, які можуть відбутися в майбутньому, та про можливі дії суб'єкта господарювання. Може мати форму прогнозу, перспективної оцінки або їх поєднання.

Професійне судження (Professional judgment) – застосування необхідних навичок, знань і досвіду в контексті вимог стандартів аудиту, бухгалтерського обліку та професійної етики при прийнятті обґрунтованих рішень щодо плану дій, які є прийнятними за обставин завдання з аудиту.

Професійний бухгалтер[2] *(Professional accountant)* – фізична особа, яка є членом організації МФБ.

Професійний практикуючий бухгалтер[3] *(Professional accountant in public practice)* – професійний бухгалтер незалежно від класифікації обов'язків (наприклад, аудит, податкова сфера чи консультаційні послуги) у фірмі, що надає професійні послуги. Цей термін також використовують стосовно фірми професійних практикуючих бухгалтерів.

Професійний скептицизм (Professional skepticism) – ставлення, що поєднує допитливість, уважність до обставин, які можуть вказувати на можливе викривлення внаслідок помилки або шахрайства, та критичну оцінку доказів.

[2] *Як визначено в Кодексі етики професійних бухгалтерів РМСЕПБ.*
[3] *Як визначено в Кодексі етики професійних бухгалтерів РМСЕПБ.*

Ревізійний процес – це ряд послідовних етапів (стадій) перевірки. Він містить підготовку до ревізії, співставлення її програми, планування і організацію інвентаризацій та контрольно-ревізійної роботи на об'єкті ревізії, перевірку стану господарства, документальну перевірку операцій та облікових даних.

Ревізійні версії – це логічне обґрунтування припущення про зовнішні та внутрішні зв'язки в операції, що вивчається, про характер та сутність взаємовідносин між ними.

Ревізія – це метод документального контролю фінансово-господарської діяльності підприємства за дотриманням законодавства з фінансових питань; достовірності обліку та звітності; спосіб документального виявлення недостач, розтрат, привласнення коштів і матеріальних цінностей; попередження фінансових зловживань.

Ревізія виробничої і фінансово-господарської діяльності підприємницьких структур, виконання бюджетів і кошторисів бюджетних установ як форма контролю представляє собою систему контрольних дій, які здійснюються за дорученням керівника вищестоящої організації або органу управління ревізійною групою, або ревізором стосовно господарсько-фінансової діяльності підвідомчих підприємств та організацій, і під час яких установлюються законність, достовірність, економічна обґрунтованість і доцільність проведених господарських операцій, а також правомірність дій посадових осіб, які брали участь в їх здійсненні.

Ревізор – це: 1) посадова особа вищестоящої організації, діяльність якої полягає: у дослідженні документально відображених господарських операцій; у роботі в основному над задокументованими фактами та записами в облікових регістрах; у використанні та застосуванні під час ревізії знань в області бухгалтерського обліку, економіки, фінансів, статистики, планування, а також спеціальних способів та прийомів, якими він володіє як спеціаліст-ревізор; 2) фахівець, який має відповідну освіту і, як правило, є посадовою особою, яка володіє прийомами і способами вивчення документально зафіксованих фактів, регістрів бухгалтерського обліку, аналізу господарської діяльності.

Ревізуємий період – це період діяльності підприємства від закінчення попередньої ревізії до початку поточної. Кожна наступна ревізія повинна охоплювати період починаючи 3 моменту закінчення минулої.

Систематизована перевірка – розгляд документів за економічно однорідними господарськими операціями у розрізі окремих ділянок.

Сітьове планування – це сума прийомів і способів, що дозволяють на основі застосування сітьових графіків (моделей) раціонально здійснювати планування, організацію, координацію і контроль будь-яких робіт.

Слідство як форма контролю являє собою процесуальні дії, у ході яких установлюється провина відповідальних посадових, службових осіб у здійсненні тих чи інших порушень, пов'язаних з присвоєнням матеріальних цінностей, безгосподарністю, службовими зловживаннями.

Службове розслідування – це форма контролю дотримання працівниками підприємств, організацій службових обов'язків, а також нормативно-правових актів, які регулюють виробничі відносини.

Суб'єкт матеріальної відповідальності – це працівник, який знаходиться у трудових відносинах з підприємством, якому заподіяна шкода.

Суб'єктами контролю є органи чи особа, наділені правом (чи уповноважені) здійснювати функції і процедури контролю. Тобто, *суб'єкт* – це той, хто здійснює контроль.

Суб'єктами ревізії є працівники державного фінансового контролю, які здійснюють ревізію (перевірку).

Супутні послуги (Related services) – послуги, які включають узгоджені процедури та компіляцію інформації.

Тематична перевірка – це 1) вивчення однієї або кількох сторін діяльності підконтрольного об'єкта; 2) форма контролю окремих сторін чи тематичних питань фінансово-господарської діяльності підприємств та організацій.

Технічний контроль – це: 1) діяльність, яка включає проведення вимірювань, перевірок, випробувань однієї чи декількох характеристик продукту або перебігу процесу з метою визначення їх відповідності встановленим вимогам; 2) перевірка відповідності об'єкта (продукції або процесу, від якого залежить її якість) встановленим технічним вимогам.

Технічні засоби в ревізії – це сукупність технічного обладнання, яке застосовується в процесі організації і проведення ревізії для збору, реєстрації, та вивчення документів, записів, облікових регістрів, звітності тощо.

Тривалість ревізії – це кількість днів, що відводяться на ревізію із зазначенням термінів її початку та завершення (але не більше 30 днів). Час проведення ревізії визначають в залежності від обсягу ревізії, кількості і кваліфікації ревізорів.

Учасники ревізії – це окремі особи або їх групи, які в тій чи іншій мірі беруть участь у здійсненні контрольно-ревізійного процесу.

Фактична перевірка означає переконатися, що операції, які відображені в документах, дійсно мали місце;

Фактичний контроль – це вартісний контроль, який реалізується за допомогою фінансових інститутів, зумовлених товарно-грошовими відносинами.

Фінансова звітність (Financial statements) – структуроване подання історичної фінансової інформації, включаючи відповідні примітки, яке призначене для інформування про економічні ресурси або зобов'язання суб'єкта господарювання на певний момент часу або про зміни у них за період часу відповідно до концептуальної основи фінансового звітування. Відповідні примітки складаються, як правило, зі стислого викладу значущих облікових політик та іншої пояснювальної інформації. Термін «фінансова звітність» означає, як правило, повний комплект фінансових звітів, визначений вимогами застосовної концептуальної основи фінансового звітування, але також може означати окремий фінансовий звіт.

Фінансовий контроль – це: 1) перевірка фінансових і інших, пов'язаних із ними питань діяльності суб'єктів господарювання; 2) один із видів фінансової діяльності держави з перевірки суб'єктів господарювання всіх форм власності шляхом застосування встановлених чинним законодавством методів контрольної діяльності для виявлення недоліків у фінансовій звітності підприємств, установ, організацій в процесі створення, розподілу, використання грошових фондів.

Формальна перевірка – визначення ступені правильності складання документів.

Хронологічна перевірка – розгляд документів за датами (днями, місяцями), за порядком розміщення документів у папках, меморіальних ордерах, звітах, зведених накопичувальних відомостях.

Ціль контролю (Control objective) – мета або призначення певного аспекту заходів контролю. Цілі контролю пов'язані з ризиками, на зменшення яких спрямовані заходи контролю.

Чинники ризику шахрайства (Fraud risk factors) – події чи умови, які свідчать про мотив або тиск щодо скоєння шахрайства, або надають можливість скоїти шахрайство.

Шахрайство (Fraud) – навмисна дія однієї особи або кількох осіб, які належать до управлінського персоналу, тих, кого наділено найвищими повноваженнями, працівників або третіх сторін із застосуванням омани для отримання неправомірної або незаконної вигоди.

Шахрайство під час фінансового звітування (Fraudulent financial reporting) – навмисні викривлення, включаючи пропуск сум або розкриття інформації у фінансовій звітності, з метою введення в оману користувачів фінансової звітності.

Юридична перевірка означає визначити відповідальність відображених у документах господарських операцій чинному законодавству.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

1. Ази контролю і нюанси аудиту. *Практичний посібник для представників місцевих органів влади.* Київ. 2019. 46 с. URL: https://oda.carpathia.gov.ua/sites/default/files/imce/190604_kontrol_audit.pdf

2. Бюджетний кодекс України *(*Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст. 572), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 13.09.2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text

3. Гребень С.Є. Фінансовий контроль як інструмент державного управління закладами вищої освіти : дис. … канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Міжрегіональна академія управління персоналом. Київ, 2019. 243 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1L_H9HXLeWqY8ptcwgvOP2eIVZ9MKcUnB/view

4. Гребень, С.Є., Мігус, І.П., Одарчук, К.М. Стан та перспективи розвитку ІТ-аудиту в Україні. *Вчені записки Університету «КРОК»*, № 2 (58), 2020. С. 60–66. URL: https://doi.org/10.31732/2663-2209-2020-58-60-66

5. Державна аудиторська служба України. URL: https://dasu.gov.ua/

6. Державний фінансовий контроль у публічному управлінні : навч. посібн. / [В.М. Русіна, Б.С. Шулюк та ін.]. Тернопіль, 2018. 214 с.

7. Економічна експертиза: теорія, методологія та організація: монографія / М. Лучко, Л. Будник, І. Гарбарець [та ін.] ; за заг. ред. М. Лучка. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 308 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/42242

8. Жидєєва Л. І., Колісник О. П., Салямон-Міхєєва К. Д. Аудит : навч. посіб. Ірпінь, 2019. 312 с.

9. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 9, ст.50), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 01.01.2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text

10. Закон України «Про Бюро економічної безпеки України» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2021, № 23, ст.197), (із поточними змінами і доповненнями), поточна редакція від 31.03.2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text

11. Закон України «Про державну службу» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 4, ст.43), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 28.05.2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text

12. Закон України «Про електронні довірчі послуги» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 45, ст. 400, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 01.01.2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text

13. Закон України «Про запобігання корупції» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 49, ст.2056), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 03.08.2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18

14. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2007, № 29, ст.389), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 31.03.2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text

15. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993 р., № 13, ст. 110, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 19.08.2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text

16. Класифікація державного фінансового контролю: проблеми побудови та напрямки вдосконалення / Т. А. Жадан та ін. // *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики = Financial and creditactivity: problems of the oryandpractice*. Харків. 2019. Т. 1, № 28. С. 344-353.

17. Кравченко Ю., Ружанський О. Внутрішній аудит системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій як елемент публічного менеджменту. *Науковий вісник: Державне управління*, № 1(11), 2022. С. 260–275. URL: https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-1(11)-260-275

18. Кримінальний процесуальний кодекс України *(*Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 24.08.2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text

19. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів (Включаючи Міжнародні стандарти незалежності), видання 2021 року. URL: https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-auditu (дата звернення 20.08.2023 р.)

20. Міжнародні стандарти аудиту. *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2018 року. Частина І, Частина ІІ, Частина ІІІ.* URL: https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-auditu (дата звернення 20.08.2023 р.)

21. Петрицька О.С. Організація внутрішнього аудиту на підприємствах. *Приазовський економічний вісник.* Випуск 5 (16), 2019. Класичний приватний університет, С. 356-359. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/5_16_uk/63.pdf

22. Податковий кодекс України *(*Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 03.09.2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

23. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879, зареєстроване в Мін'юсті України 30.10.2014 р.,(із змінами і доповненнями), поточна редакція від 29.07.2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text

24. Порядок проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту використання інформаційних технологій: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 р.,(із змінами і доповненнями), поточна редакція від 30.05.2023 р. № 517. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/517-2019-%D0%BF#Text

25. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Державну фіскальну службу України» від 21.05.2014 року № 236, (із змінами і доповненнями),

поточна редакція від 27.09.2019 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF#Text

26. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України» від 03.02.2016 року № 43, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 30.05.23 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text

27. Постанова Кабінету Міністрів України «Про окремі заходи щодо забезпечення державного фінансового контролю» від 27.09.2022 року № 1119, поточна редакція від 27.09.22 р URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1119-2022-%D0%BF#Text

28. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної податкової служби України та Державної митної служби» від 18.12.2018 року № 1200, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 27.09.2019 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2018-%D0%BF#Text

29. Про затвердження Правил професійної етики працівників Бюро економічної безпеки України, наказ Бюро економічної безпеки України № 129 від 30.06.2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0943-22#Text

30. Разборська О. О., Пудкалюк Х. О. Якість аудиторських послуг в Україні. Економічний аналіз. Тернопіль, 2018. Том 28. № 4. С. 67-75. URL: file:///C:/Users/ADMIN/Downloads/1634-6565657109-1-PB.pdf

31. Урядовий портал. *Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України*. URL: https://www.kmu.gov.ua/usi-pitannya-po-e-poslugam/sho-tak-elektronnij-cifrovij-pidpis-ecp

32. Шестерняк М.М. До питання реформування державного фінансового контролю в Україні. *Соціально-економічні трансформації у розвитку держави:* зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 22-23 квітня 2021 р.). Тернопіль: Крок, 2021. С. 147-151. URL: http://surl.li/jtttx

33. Шестерняк М.М. Методи і форми контролю: проблеми визначення. *Вісник ХДУ Сер. Економічні науки:* Херсон, 2017. Випуск № 26, Ч. 2. С. 154-156. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/26876/1/000Методи і форми контролю.pdf

34. Шестерняк М.М., Вовк С.Б. Теоретичні аспекти визначення економічної сутності державного фінансового контролю. *The XXXIII International scientific and practical conference «Modern scientific technologies and solutions of scientists to create the latest ideas»,* August 22-25, 2023, London, Great Britain. International Science Group. P. 81-84. URL: file:///C:/Users/ADMIN/Downloads/Modern-scientific-technologies-and-solutions-of-scientists-to-create-the-latest-ideas.pdf

35. Gopikrishna Butaka, CISA, CDPSE, CEH (15 February 2022). The Evolution of Audit in the Wake of the Pandemic. *IT Business Continuity Audit Program. Digital. English.* URL: https://www.isaca.org/resources/isaca-journal/issues/2022/volume-1/the-evolution-of-audit-in-the-wake-of-the-pandemic

36. Hakeem Hammood Flayyih, Aws Saeed Mirdan Alnujaimi, Amjed Hamid Murad, [...], Muthana ABDULWHAB. Using the model of the european foundation for quality management in evaluating the performance of control and

internal auditing. (May 2022) *Conference: THE 18TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON EUROPEAN INTEGRATION – NEW CHALLENGES – EINCO 2022 University of Oradea, Faculty of Economic Sciences.* URL: https://www.researchgate.net/publication/360823881_USING_THE_MODEL_OF_THE_EUROPEAN_FOUNDATION_FOR_QUALITY_MANAGEMENT_IN_EVALUATING_THE_PERFORMANCE_OF_CONTROL_AND_INTERNAL_AUDITING

37. McDonnell, C., Kinsella, D. and Healy, E. (2017). *Internal audit insights High - impact areas of focus.* 1st ed. [ebook] Deloitte. Available at: https://www2.deloitte.com/con-ent/dam/Deloitte/ie/Documents/Audit/Internal-Audit-Hot-Topics-2017.pdf (application date 08/02/2024)

38. Ms. Afshan Younas, Dr Aza Azlina Md Kassim (2019). Essentiality of internal control in Audit process. (November 2019) *International Journal of Business and Applied Social Science (IJBASS)* URL: http://dx.doi.org/10.33642/ijbass.v5n11p1

39. Whittington, P. & Pany, M. (2001). Principles of auditing & other assurance services. New York: Mc Graw-Kill. Coso.org. (2017). *Welcome to COSO*. [online] Available at: https://www.coso.org/Pages/default.aspx (application date 08/02/2024)

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. Пошук наукової інформації: Google Scholar – https://scholar.google.com – ефективна система пошуку наукових праць і науковців у розрізі різних галузей знань, спеціальностей, тематичних напрямів, проблематики тощо; ScienceDirect – глобальна онлайн-колекція опублікованих наукових досліджень; BASE: Bielefeld Academic Search Engine – спеціалізується на пошуку наукових праць відкритого доступу; OAIster – зведений каталог метаданих на основі відкритого доступу до цифрових ресурсів; Scirus – пошукова система наукової інформації на спеціалізованих веб-сайтах; SCImago Journal & Country Rank – аналітичний моніторинг наукових показників у розрізі журналів і країн; ScientificCommons.org – платформа з вільним доступом до наукових робіт у відкритих репозитаріях; WorldWideScience.org – глобальна пошукова система наукової інформації в межах національних і міжнародних наукових баз даних.

2. Репозитарії (ресурси у мережі, які зберігають публікації у вигляді файлів, доступних для ознайомлення і поширення): Research Papers in Economics; Kyoto University Research Information Repository; DSpace at West Ukrainian National University (репозитарій Західноукраїнського національного університету).

3. Спеціальні бази даних: Спеціалізована база даних Державної податкової служби України (https://tax.gov.ua); база даних обов'язкової до оприлюднення інформації фондового ринку України Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України (http://www.smida.gov.ua/); інформаційна база даних Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку (https://www.nssmc.gov.ua).

4. Сайти-довідники, енциклопедії, інформація про компанії, організації: Вікіпедія (http://wikipedia.org); Довідник.інфо (https://dovidnyk.info); Офіційна Україна сьогодні (http://dovidka.com.ua/user/).

5. Безкоштовні та платні ресурси з нормативно-правовою інформацією: Верховної Ради України (http://zakon.rada.gov.ua); ЛІГА.Закон (http://www.ligazakon.ua/).

6. Офіційні сайти органів влади, політичних і громадських організацій: Верховна Рада України (http://portal.rada.gov.ua/); Кабінет Міністрів (http://www.kmu.gov.ua/); Президент України (http://www.president.gov.ua/).

7. Форуми, чати, блоги тощо: Українська правда (http://forum.pravda.com.ua); ЛІГАБізнесІнформ (http://forum.liga.net/).

8. Сайти інформаційних агентств, повністю або частково відкриті для користувачів: – УНІАН (http://www.unian.net/); РБК-Україна (http://www.rbc.ua/).

9. Державна податкова служба: http://www.sta.gov.ua

10. Бухгалтерські послуги в Україні: http://www.buhgalteria.com.ua

11. Газета «Все про бухгалтерський облік»: http://www.vobu.com.ua

12. Безкоштовна бібліотека підручників : http://www.library.com.ua

13. Центр фінансово – економічних досліджень: http://www.economics.com.ua

14. Аудиторська Палата України - https://www.apu.com.ua/

15. Спілка аудиторів України: - https://spilka-audit.org.ua/

ДЛЯ НОТАТОК

Навчальне видання

Лучко Михайло Романович

Шестерняк Марія Михайлівна

Методичні рекомендації для проведення практичних занять з дисципліни «Контроль і аудит» для підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»

Укладачі: Лучко М.Р., Шестерняк М.М.

Відповідальний за випуск: доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансового контролю та аудиту Західноукраїнського національного університету Лучко Михайло Романович

Підписано до друку 19.04.2024 р.
Формат 60х84/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Зам. № 21-157
Умов.-друк. арк. 1.7. Обл.-вид. арк. 1.9.
Тираж 30 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В. Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 924434 від 11.12.2006 р.
м. Тернопіль, бульвар Просвіти, 6/4. тел. 8 097 299 38 99.
E-mail: tooums@ukr.net